

Vastavuoroinen ja kielellinen vuorovaikutus (henkilöstölomake)

Tällä työkalulla arvioidaan seuraavien laatuindikaattorien toteutumista:

Henkilöstö on vastavuoroisessa vuorovaikutuksessa lasten kanssa tavalla, joka vastaa lasten kehitystä, kiinnostuksen kohteita sekä oppimisen valmiuksia.

Henkilöstö käyttää kieltä mahdollisimman rikkaalla ja monipuolisella tavalla lasten ikä- ja kehitystaso huomioiden. Henkilöstö mukauttaa kielenkäyttönsä lapsen kokemusmaailmaan, sanoittaa toimintaa kielellisesti ja innostaa lapsia osallistumaan päivittäiseen kielelliseen vuorovaikutukseen omien edellytystensä ja taitojensa mukaisesti.

Tällä työkalulla varhaiskasvatuksen henkilöstö voi arvioida mahdollisuuksiaan käyttää kielellisesti rikasta ja monipuolista vuorovaikutusta tavalla, joka tukee lapsen kehitystä ja oppimista. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) mukaan lapsen tilannetietoinen kielen käyttö vahvistuu vuorovaikutuksessa henkilöstön ja vertaisten kanssa. Erilaisten tilanteiden tulisi sisältää mahdollisuuksia kertoa, selittää ja vuorotella. Henkilöstön johdonmukainen toiminnan sanallistaminen ja keskusteleminen sekä kielellä leikkittely, nimeäminen ja kuvaavien sanojen käyttäminen edistävät lasten kielellisen muistin ja sanavarannon kehittymistä.

Työkalulla henkilöstö arvioi vuorovaikutusta, joka haastaa ja kannustaa lapsia oppimaan. Arvioinnin kohteena ovat henkilöstön mahdollisuudet luoda oppimista kannattelevaa ilmapiiriä ja haastaa lapsia ongelmanratkaisuun. Työkalulla arvioidaan lapsen yksilöllisten ominaisuuksien ja tunnetilojen huomioimista oppimisen osana. Lisäksi työkalulla arvioidaan henkilöstön mahdollisuuksia käyttää rikasta ja monipuolista kieltä lasten kanssa sekä hyödyntää kielellistä kehitystä tukevia menetelmiä ja materiaaleja lapsiryhmän toiminnassa.

Arviointityökalun väittämien toteutumista arvioidaan työkalussa sekä työntekijän oman että ryhmän toiminnan näkökulmasta.

Esimerkkejä väittämistä:

- Luon vuorovaikutuksellani turvallisen ja myönteisen ilmapiirin, joka rohkaisee lapsia kokeilemaan uusia asioita.
- Haastan lapsia ongelmanratkaisuun arjen vuorovaikutustilanteissa.
- Tarjoan lapsille monipuolisia mahdollisuuksia ja keinoja osoittaa mielenkiinnon kohteitaan sekä näkökulmiaan.
- Käytän rikasta, kuvailevaa ja monipuolista kieltä lapsille puhuessani.
- Tarjoamme lapsille mahdollisuuksia tuottaa omia tekstejä ja tarinoita eri välinein ja tavoin.

Työkaluun liittyviä pohdintakysymyksiä

- Millaisissa tilanteissa kielellinen vuorovaikutus on haastavaa? Millaisissa tilanteissa kielellinen vuorovaikutus on helppoa?
- Millä tavoin innostamme lapsia mukaan keskusteluihin? Miten huomioimme lasten kiinnostuksen kohteet osana keskusteluja?
- Mistä voimme päätellä, että käyttämämme menetelmät ja vuorovaikutuksen tavat ovat lapsen näkökulmasta toimivia?
- Millaisilla tavoilla tuemme sitä, että lapsille muodostuu myönteinen käsitys itsestään oppijana? Kiinnitämmekö tähän huomiota jokaisen lapsen kohdalla?
- Millaiset asiat lapsia kiinnostavat? Millä tavalla hyödynnämme lasten kiinnostuksen kohteita osana kielellisten taitojen opettelua?

Työkalun laatimiseen ovat osallistuneet Jenni Salminen (Jyväskylän yliopisto), Sivi Harkoma (Helsingin yliopisto), Annukka Pursi (Helsingin yliopisto), Nina Sajaniemi (Itä-Suomen yliopisto), Susanna Kinnunen (Oulun yliopisto), Maarit Silvén (Turun yliopisto) ja Marja-Kristiina Lerkkanen (Jyväskylän yliopisto)